

הראשון. מתהלך נוקבא מהלך דבר. וְדָא הוּא דְאִזִּיל קַמִּייהוּ דִּישְׂרָאֵל כַּד הוּוּ אֶזְלִי בְּמַדְבְּרָא דְכְּתִיב (שמות יג) וַיֵּי הוֹלֵךְ לַפְּנֵיהֶם יוֹמָם וּגְו'. הוּא דְאִזִּיל קַמִּיהּ דְּבַר נֶשׁ כַּד אֶזְלִיל בְּאַרְחָא. דְּכְּתִיב, (תהלים פה) צֶדֶק לַפְּנֵי יְהוָה וַיִּשֶׁם לְדֶרֶךְ פְּעַמָּיו. וְדָא הוּא דְאִזִּיל קַמִּיהּ דְּבַר נֶשׁ בְּשַׁעֲתָא דְאִיהוּ זְכִי. וְלָמָּה. לְהַצִּילָךְ וְלַתַּת אִיבִיךָ לַפְּנִיךָ. לְאַשְׁתּוּבָא בַר נֶשׁ בְּאַרְחָא וְלֹא יִשְׁלוּט בֵּיהּ אַחְרָא.

וּבְגִין כֶּף לְבַעֵי לִיהּ לְבַר נֶשׁ לְאַסְתְּמָרָא מַחֻבּוּי וּלְדַכְּאָה לְגַרְמִיהּ. מָאִי דְכִינּוּ דָא. דְּכְּתִיב, (דברים כג) וְהִזְהָ מַחְנִיךָ קְדוּשׁ. מָאִי קְדוּשׁ, קְדוּשִׁים מִיבְעֵי לִיהּ. אֶלָּא מַחְנִיךָ קְדוּשׁ אֵלִין שְׁיִיפֵי גּוּפָא דְגּוּפָא אַתְחַבְּר וְאַתְתַּמְקֵן בְּהוּ. וּבְגִין כֶּף וְהִזְהָ מַחְנִיךָ קְדוּשׁ. וְלֹא יִרְאָה כֶּף עֲרוֹת דְּבַר.

מָאִי עֲרוֹת דְּבַר. דָּא מַלְתָּא (ערויתא) דְּעָרִיין. דְּדָא הוּא מְלָה דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְאִיס בְּהּ יִתִּיר מְכַלָּא. כִּיּוֹן דְּאָמַר וְלֹא יִרְאָה כֶּף עֲרוֹת, אַמְאִי דְּבַר. אֶלָּא הֵנִי חֵיבֵי עֲלָמָא דְגַעְלֵי וּמְסַאֲבֵי גַרְמִייהוּ בְּמְלָה דְלֵהוֹן דְּנַפְקֵי מִפּוּמִייהוּ וְהָא אִיהוּ עֲרוֹת דְּבַר.

וְכָרְ כֶּף לָמָּה. בְּגִין דְּאִיהוּ אֶזְלִיל קַמְךָ. וְאִי אַתְּ עֶבֶד פְּדִין, מִיָּד וְשָׁב מְאַחְרִיךָ, דְּלֹא יִזִּיל בְּהַדְרָה וַיִּיתוּב מְאַחְרִיךָ. וְאַנָּן הָא אֶזְלִינָן קַמִּיהּ בְּאַרְחָא נְתַעֲסַק בְּמַלִּי דְאֹרִייתָא. דְּהָא אֹרִייתָא אַתְּעַטְרָא עַל רִישֵׁיהּ דְּבַר נֶשׁ וְשְׂכִינְתָּא לֹא אַעֲדִיאַת מִינֵיהּ.

פְּתַח רַבִּי חֵיָא וְאָמַר וַיֹּאמֶר ה' הֵן עִם אֶחָד וְשִׁפָּה אַחַת לְכֻלָּם וְגו' תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם. מָאִי מִקְדָּם. מִקְדָּמוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם. וַיִּמְצְאוּ. וַיִּרְאוּ מִיבְעֵי לִיהּ מָאִי וַיִּמְצְאוּ. אֶלָּא מְצִיאָה אֲשַׁכְּחוּ תַמָּן

לְרוּחַ הַיּוֹם. וְזֵהוּ אֵילִן שְׂאֵבֶל מִמְּנוּ אָדָם הִרְאִישׁוֹן. מִתְהַלֵּךְ - נִקְבָּה. מִתְהַלֵּךְ - זָכַר.

וְזֵהוּ שְׁהֵלֶךְ לַפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהִיוּ הוֹלְכִים בְּמַדְבָּר, שְׂכַתוּב (שמות יג) וְהוֹלֵךְ לַפְּנֵיהֶם יוֹמָם וּגְו'. וְהוּא שְׁהוֹלֵךְ לַפְּנֵי הָאָדָם כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, שְׂכַתוּב (תהלים פה) צֶדֶק לַפְּנֵי יְהוָה וַיִּשֶׁם לְדֶרֶךְ פְּעַמָּיו. וְזֵהוּ שְׁהוֹלֵךְ לַפְּנֵי הָאָדָם בְּשַׁעֲתָא שְׁהוּא זוֹכָה. וְלָמָּה? לְהַצִּילָךְ וְלַתַּת אִיבִיךָ לַפְּנִיךָ, לְהַצִּיל אָדָם בְּדֶרֶךְ וְלֹא יִשְׁלוּט בּוֹ אַחֵר.

וְלָכֵן צְרִיךְ אָדָם לְהַשְׁמַר מַחְסְטָאוֹ וּלְטַהַר אֶת עַצְמוֹ. מַה טְהַרָּה זוֹ? שְׂכַתוּב (דברים כג) וְהִזְהָ מַחְנִיךָ קְדוּשׁ. מַה זֶה קְדוּשׁ? קְדוּשִׁים הִיָּה צְרִיךְ לְהִיּוֹת! אֶלָּא מַחְנִיךָ קְדוּשׁ - אֵלּוּ אִיבְרֵי הַגּוּף שֶׁהַגּוּף מִתְחַבֵּר וְנִתְקַן בְּהֶם. וְלָכֵן וְהִזְהָ מַחְנִיךָ קְדוּשׁ. וְלֹא יִרְאָה כֶּף עֲרוֹת דְּבַר.

מַה זֶה עֲרוֹת דְּבַר? זֶה דְּבַר [ערויתא] עֲרוֹת, שְׁעָה הוּא דְּבַר שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בּוֹ יוֹתֵר מִהַפֵּל. כִּיּוֹן שְׂאֵמַר וְלֹא יִרְאָה כֶּף עֲרוֹת, לָמָּה דְּבַר? אֶלָּא רְשַׁעֵי הָעוֹלָם הִלְלוּ שְׁגוּעֵלִים וּמְטַמְּאִים אֶת עַצְמָם בְּדַבּוּרָם שְׁיוֹצֵא מִפִּיהֶם, וְזֵהוּ עֲרוֹת דְּבַר.

וְכָרְ כֶּף לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לַפְּנִיךָ. וְאִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֶּף, מִיָּד - וְשָׁב מְאַחְרִיךָ. שְׂלֹא יֵלֶךְ עִמָּךְ וַיִּשׁוּב מְאַחְרִיךָ. וְאַנּוּ הַרְיֵנוּ הוֹלְכִים לַפְּנֵי בְּדֶרֶךְ, נִתְעַסַּק בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שְׁהִרֵי הַתּוֹרָה מִתְעַטְרַת עַל רִאשׁוֹ שֶׁל אָדָם וְהַשְׂכִּינָה לֹא זֹזָה מִמְּנוּ.

פְּתַח רַבִּי חֵיָא וְאָמַר, וַיֹּאמֶר ה' הֵן עִם אֶחָד וְשִׁפָּה אַחַת לְכֻלָּם וְגו' בֵּא רְאָה מַה כְּתוּב, וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם. מַה זֶה מִקְדָּם? מִקְדָּמוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם. וַיִּמְצְאוּ? וַיִּרְאוּ צְרִיךְ הִנֵּה לְהִיּוֹת! מַה זֶה

וימצאו? אלא מציאה מצאו שם מסודי החכמה מהקדמונים שהתנערה שם מבני המבול, ובה התעסקו לעשות באותו מעשה שעשו לסרב לקדוש-ברוך-הוא, והיו אומרים בפה ועושים מעשה.

ראה מה פתוב, הן עם אחד ושפה אחת לכלם. משום שהם בלב אחד וברצון אחד ומדברים בלשון הקדש. ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ואין מי שימנע מעשיהם. אבל מה מעשה? אבל ללהם הדרגות של מעלה ולשונם שלמטה, ואז נמנע מעשה שלהם. ומה משום שהיו ברצון ולב אחד ומדברים בלשון הקדש פתוב לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ודין שלמעלה לא יכל לשלט בהם - אנו או החברים שמתעסקים בתורה, ואנו בלב אחד ורצון אחד, על אחת כמה וכמה.

אמר רבי יוסי, מפאן שלאותם בעלי המחלקת אין להם קיום. שהרי בכל פעם שהללו בני העולם אלה עם אלה ברצון אחד ולב אחד - אף על גב שמורדים בקדוש-ברוך-הוא, לא שולט בהם הדין שלמעלה. פיון שנחלקו, מיד - ויפץ אתם ה' משם וגו'.

אמר רבי חייא, נשמע שהפל בדבור הפה תלוי, שהרי פיון שהתבלבלו, מיד ויפץ ה' אתם משם. אבל לעתיד לבא מה פתוב? (צפניה א) כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד, וכתוב (זכריה יד) והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא והיה ה' אחד ושמו אחד. ברוף ה' לעולם אמן ואמן:

מרזי דחכמתא מקדמאי דאתנער תמן מן בני טופנא, ובה אשתדלו למעבד בההיא עבדתא דעבדו לסרבא ביה בקדשא בריף הוא, והווי אמרי בפומא ועבדי (דף עו ע"ב) עבדתא.

חמי מה כתיב הן עם אחד ושפה אחת לכלם. בגין דאנון בלבא חד ורעותא חד וממללי בלשון הקדש. ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. ולית מאן דימנע עובדא דלהון. אבל מאי אעביד, אבל ללון דרגין דלעילא, ולישן דלהון לתתא. וכדין אתמנע עובדא דלהון. ומה בגין דהווי ברעותא ולבא חד וממללי בלשון הקדש פתיב לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ודינא דלעילא לא יכיל לשלטאה בהו. אנו או חברייא דמתעסקין באורייתא, ואנו בלבא חד ורעותא חד, על אחת כמה וכמה.

אמר רבי יוסי מפאן לאנון מארי דמחלוקת לית לון קיומא. דהא כל זמנא (ראלין) דבני עלמא אלין עם אלין ברעותא חדא ולבא חד, אף על גב דמרדי ביה בקודשא בריף הוא, לא שלטא בהו דינא דלעילא. פיון דאתפלגו מיד ויפץ יי אותם משם וגו'.

אמר רבי חייא אשתמע דכלא במלה דפומא תלייא. דהא כיון דאתבלבל מיד ויפץ יי אתם משם. אבל בזמנא דאתי מה כתיב, (צפניה א) כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי לעבדו שכם אחד וכתיב, (זכריה יד) והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא והיה יי אחד ושמו אחד. ברוף יי לעולם אמן ואמן: